

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Štane četrletno: K 5000.—

Za Jugoslavijo

četrletno: 25 Din.

Posamezna številka 700 kron.

Leto III.

Dunaj, 4. junija 1923.

Št. 26.-27.

Naročnikom v Jugoslaviji smo priložili položnice.

V preteklem tednu list vsled tehničnih ovir v tiskarni ni izšel, kar nam blagovolijo naročniki oprostiti.

Koroški Slovenci in njihovi nemški prijatelji.

Ko je jugoslovanski zunanji minister Ninčič spregovoril enkrat malo resnejšo besedo v varstvo koroških Slovencev, ki so na milost in nemilost izročeni nemškemu furorju, so naši sosede zabrnili, kakor ose, kedar jim podre gaš v lepo spopani meh. Vsuli bi se nad Ninčiča, a je le predaleč.

Tajiti ne morejo, da na Koroškem še niso mogli podaviti vseh Slovencev; nekaj jih je še tu in se ne more reči kedaj se bo rob zagrnil za zadnjem. Tajiti tudi ne morejo, da je položaj Slovencev na Koroškem zdaj stokrat slabši, kot je bil pred vojno v kljub vsem lepim obljubam in v kljub vsem lepim določbam mirovne pogodbe. Zdaj nastopa v „Fr. Stimmen“ njihovi strokovni prvoboritelj prof. Wutte. Ta gospod Slovecem ni tuj, kakor Doberniki ni bil. Wutte svoje prijatelje tolaži, da pač Ninčič in Jugoslavija po mirovni pogodbi nimata druge pravice, kot pritožiti se pri Svetu narodov, a nima pravice na neprijazen način tirjati od Avstrije, da varuje slovensko manjšino na Koroškem. Gospodje Nemci so postali sila lahčutni, odkar so se prepričali, da z Bismarkovo brutalno metodo ne pridejo nikamor. Ninčič bo že vedel, katero pot naj krene, in če je nastopil krajšo pot, da Nemcem pove, kakor pravi njihov pregovor: „Haust du meinen Juden, hau' ich deinen Juden“ — če jim pove: Ako tako nastopate s Slovenci na Koroškem, bomo mi v Jugoslaviji primeru nastopali z vašimi rojaki, tedaj se nam zdi, da je ta pot primerna in najbližja in prav nekri vična. V čemur kdo greši, v tem naj se kaznuje. Potem pa hoče Wutte svet „fajbati“, da na Koroškem ni 70.000 Slovencev, da toraj Ninčičeve številke niso pravilne. Nam ni znano, da bi bila na Koroškem zadnjih 40 let kje med Slovenci razsajala kaka kuga, ki bi jih bila kar 50.000 podavila, razun grde, plačane, lažnjive nemškutarije. Naših koroških Slovencev je še vedno nad 100.000 v deželi. Ko bi bila vlada kedaj objektivna in bi pri štetju lepo vprašala ljudi: kaj ste Slovenci, ali Nemci? Tako pa se jih vprašuje, ali znajo nemški, ali hočejo biti Srbi in takšne neslanosti. Vsakdo, ki je kje odvisen, se boji, da ne izgubi kruha, da se mu ne dela škoda v obrti, ako se spozna za Slovenca. Tako se tu šteje in se bo štel in se konstruirja neka laž, ki se imenuje statistika. Nemci so statistične podatke v stari Avstriji fabricirali, zdaj jih fabricirajo še le prav neovirano, ker ni nikogar, ki bi jih udaril po umazanih prstih.

In naše šole! Wutte se sklicuje na to, da se Slovenci želijo učiti nemški. Ali ne želijo takšnega pouka, kakoršen je zdaj. Na naših šolah nastavljajo same Nemce učitelje, ki otroka ne umejo, otrok pa učitelja ne; domače učitelje Slovence pa preganjajo in jim jemljejo službe, do katerih imajo postavno pravico!

Brez sramu se sklicujejo naši Nemci na neke utrakvistične šole, ki jih ni. To slepari-

jo uganjajo že 30 let. Šola, v kateri se par mescev lomi z najmanjšimi otroci nekaj slovenščine, ni utrakvistična šola, marveč treparija, ki jo Nemci z nami že ves čas uganjajo. Te naše šole so narodno nasilstvo, so raznarodovanje najgrše vrste, ker se tako izprija naša mladina. In sad teh šol? Nemški list „Reichspost“ ga je označil nedavno in je natisnil faksimile, podoba neke naloge, ki jo je pisal 13leten fant, menda v Grabštanju, ter pravi, da je to Analfabetenzucht. Wutteju priporočamo tisti članek, naj ga bere. Mi pa Nemcem očitamo, da hočejo naše ljudi vzdržati s svojimi zaničnimi šolami v nevednosti, da bi jim naprej hlapčevali. A tako ne pojde naprej in ministra Ninčiča zahvalimo, da je spregovoril resno besedo. Besedi naj sledi kmalu kaj dejanja.

Podpiranje ljudi, ki ne najdejo dela.

Že pred vojno na kmetih ni bilo hlapcev, po vojni so razmere še veliko slabše, ko se plače, ki so jih nekaj časa dajale tovarne, ne dajajo primerjati plačo, katero zamore dati kmet. Umevno je, da potem hlapec sili v tovarno kjer je ob 5. uri zvečer že prost in ima prosto še v soboto popoldne.

Na kmetih sicer ni ljudi, ki bi ne našli dela, ako le hočejo delati. Vsaki starček ga najde in vsaka, četudi 70letna mamica. A za delo brezdelnim ni. Gotovi ljudje so lovili kmečke posle na stroške kmetov in jim obečali, ako ne bo dela, na teden 100 tisoč kron, ki jih naj plača kmet. Kedo bi potem ne verjel, da so iskreni prijatelji poslov?

Kar se je v ti zadevi končno sklenilo, je pa vendar le nekaj drugega. Naša prva skrb mora biti, da dvignemo produkcijo, da se več pridela; kmet mora kupiti umetnih gnojil, mora dobiti boljših semen, mora dobiti močne vprežne živine — za vse to treba denarja in če mu vse poberemo, berač ne bo mogel naprej. Propadlo bo poljedelstvo in to bo nesreča za vse ljudstvo, tudi za delavca. Zato je dobro, da se je določilo v ti stvari le to:

Podpirali se bodo samo ljudje, ki nimajo nobenih dohodkov in nimajo sami nobenega premoženja. Otroci ne dobe podpore, ako oče ali mati zaslužita. Podpore tudi tisti ne dobi, ki ni hotel sprejeti dela, ki se mu je ponudilo. Potem se je določilo, da ljudje v „čisto kmečkih“ občinah ne plačujejo tega zavarovanja in tudi ne dobe podpore za brezdelne. V takih „čisto kmečkih“ občinah se zavarujejo samo delavci, ki delajo pri „višjih stavbah“ (Hochbauten) v podjetjih, kjer je zaposlenih več kot 5 ljudi. Zavarovanja prosti so ljudi, ki delajo pri zgradbi navadnih domačih hiš in škednjev. Treba pa je, da župan napravi vlogo na deželnega glavarja, v kateri se zahteva, da se občina proglasi kot čisto kmečka. Na to opozarjamo svoje občinske zastope, naj to vlogo takoj naredijo. Čisto kmečke so občine, v katerih ni delavcev ne na delu ne v stanovanjih. Deželni glavar bo vprašal industrijelno okrajno komisijo in bo potem napravil svoj predlog na ministerstvo za socialno upravo. Tudi take občine, v katerih je kaj podjetij, v katerih dela nad pet delavcev, se lahko proglase kot kmečke. Ako prihajajo v čisto kmečke občine, recimo v Škocijan, po leti tujci, se morajo zavarovati

ljudje, ki so ta čas došli, a samo ti. Konečno se je še določilo, da brezdelni, ki so delali v tovarni, pa stanujejo v kmečki občini, ne dobe podpore, ker se sodi, da lahko dobe dela pri kmetih.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Pogajanja z uradniki, ki so se pretekli teden prekinila, se bodo sedaj zopet nadaljevala. Vlada je bila prisiljena staviti nove predloge: pristane se na večje povišanje plač ali indeks se potisne tako dolgo vstran, dokler ne doseže povišanih odstotkov. Medtem so nekateri uradniki že začeli izvajati konsekvence. Pretekli petek so začeli s pasivno resistenco. Pasivno se zadržujejo vendar samo gotove vrste nameščencev, da skoro posledic pasivnega odpora ni opaziti.

Izjava zveznega kancelarja. Na nekem zborovanju na Dunaju je povdarjal dr. Seipel, da ostale države Avstriji glede sanacijske akcije popolnoma zaupajo. Nato je govoril o denarnih zahtevah posamnih slojev napram vladi in opozoril na težkoče, ki ovirajo vlado, da ne more takoj ugoditi vsem zahtevam. Jasno je, je dejal dr. Seipel, da mora vlada n. pr. izjaviti nezaposlenemu: Ako v tem času sežemo po denarju, ki ga imamo na razpolago zato, da rešimo državo, in ga z namenom, premagati krizo, enostavno razdelimo, bi bila s tem oškodovana ne samo država, temveč v prvi vrsti narodno gospodarstvo in število nezaposlenih bi se gotovo ne znižalo, pač pa povišalo. Zato se ne smemo čuditi, da se skuša vlada na vse načine izogniti novega bremena. Slično je tudi z javnimi nameščenci, ki jim je vlada tudi morala izjaviti, da dotlej, dokler ne bo izvršeno celo sanacijsko delo, ne more ugoditi vsem njegovim zahtevam. Začasno jim vlada lahko da samo gotovo svoto. Ker pa imamo na razpolago samo omejena denarna sredstva, hočemo najprej pomagati družinskim očetom. Končal je s pozivom, naj pri sanaciji vsi sodelujejo.

Govor dr. Ninčiča je našel odmev tudi v narodni skupščini. Poslanec Hampel je trdil, da se dr. Ninčič laže ko trdi, da se Nemcem v Sloveniji mnogo bolje godi kakor pa Slovincem na Koroškem, kjer celovška vlada ne spoštuje določb o narod. manjšinah. Vpraša kancelarja, ali je pripravljen odgovoriti na podlagi zbranih podatkov dr. Ninčiču v priimeri obliki. Zelo radovedni smo na odgovor.

Volilna reforma dela našim strankam veliko preglaglavic, ker se ne morejo zediniti. Kar so do sedaj predlagali socialisti, so zavrgle meščanske stranke in obratno. Sedaj so večinske stranke stavile nove predloge, in sicer: volilna dolžnost se opusti, zato pa dobi jo deželni zbori to pravico: reklamacije so dopuščene pred vsakimi volitvami; volilne imenike sestavijo in vodijo občine; število mandatorov se deli s številom prebivalstva: 6.158.146 z 165 = 37.322 prebivalcev za en mandat. Na Koroško bi pripadlo potemtakem 10 mandatov. Na tej podlagi upajo večinske stranke priti do dogovora z manjšinskimi strankami.

Nemčija.

Protidraginjski izgređi se v Berlinu dnevno ponavljajo, ker postajajo razmere neznosne. Ne stopajo samo cene potrebščin, temveč opaza se na trgih tudi že pomanjkanje. Izginil

